

Το σχολείο στη δημοκρατία, η δημοκρατία στο σχολείο

Πρακτικά ΙΣΤ΄ Διεθνούς Συνεδρίου
της Παιδαγωγικής Εταιρείας της Ελλάδος

—

Επιμέλεια: Σταυρούλα Καλδή, Ιωάννης Ρουσσάκης, Βασιλική Τζίκα,
Μαρία Χατζή, Κωνσταντίνος Μαλαφάντης

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΙΣΤ΄ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ
ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γ΄ ΤΟΜΟΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Σταυρούλα Καλδή
Ιωάννης Ρουσσάκης
Βασιλική Τζίκα
Μαρία Χατζή
Κωνσταντίνος Μαλαφάντης

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΙΣΤ΄ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ
ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γ΄ ΤΟΜΟΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Σταυρούλα Καλδή
Ιωάννης Ρουσσάκης
Βασιλική Τζίκα
Μαρία Χατζή
Κωνσταντίνος Μαλαφάντης

ΒΟΛΟΣ 2022

**ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΙΣΤ΄ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ
ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

«Το σχολείο στη δημοκρατία,
η δημοκρατία στο σχολείο»

Βόλος 2022

Επιμέλεια: Σταυρούλα Καλδή, Ιωάννης Ρουσσάκης, Βασιλική Τζίκα, Μαρία Χατζή, Κωνσταντίνος Μαλαφάντης

Φιλολογική επιμέλεια: Βασιλική Τζίκα, Μαρία Χατζή

Σχεδιασμός & σελιδοποίηση: Χαρίκλεια Ξουράφα, Δήμητρα Κομνηνού

© **Copyright:** Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, 2022

ISBN SET 978-960-9439-77-0

ISBN 978-960-9439-80-0

**Πανεπιστημιακές
Εκδόσεις Θεσσαλίας**

Παγασών 99 - Κωνσταντά
383 333 Βόλος
Τηλ.: 24210 74641, 41842
<http://press.uth.gr>
e-mail: press@uth.gr

Απαγορεύεται η ολική ή μερική ανατύπωση, αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή των κειμένων ή της εικονογράφησης της παρούσας έκδοσης χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη και των συνεργατών του τόμου.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (2018-2020)

Πρόεδρος: Κωνσταντίνος Μαλαφάντης, Καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Αντιπρόεδρος: Χαράλαμπος Κωνσταντίνου, Ομότιμος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Γεν. Γραμματέας: Γεώργιος Γρόλλιος, Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ειδ. Γραμματέας: Γεώργιος Νικολάου, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πατρών

Ταμίας: Γεώργιος Αραβανής, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Μέλος: Λέλα Γώγου, Καθηγήτρια, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Μέλος: Γεώργιος Αλεξανδράτος, Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΙΣΤ' ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Σταυρούλα Καλδή, Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Πρόεδρος

Κωνσταντίνος Μαλαφάντης, Καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Μέλη

Κωνσταντίνος Αγγελάκος, Καθηγητής, Ιόνιο Πανεπιστήμιο Παναγιώτης

Παναγιώτης Αγγελίδης, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Αθανάσιος Αϊδίνης, Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Αλεξάνδρα Ανδρούσου, Καθηγήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Χρήστος Αντωνίου, Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Σοφία Αυγητίδου, Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Αναστασία Βλάχου, Καθηγήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ευαγγελία Γαλανάκη, Καθηγήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Χρήστος Γκόβαρης, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Ευθυμία Γουργιώτου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Γεώργιος Γρόλλιος, Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Λέλα Γώγου, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Ιωάννης Δημάκος, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πατρών

Αικατερίνη Δημητριάδου, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Ελένη Διδασκάλου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Δήμητρα Ευαγγέλου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Έλενα Θεοδωροπούλου, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Ιωάννης Θωίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Γεώργιος Ιορδανίδης, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Δόμνα-Μίκα Κακανά, Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Σταυρούλα Καλδή, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Ευαγγελία Καλεράντε, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Πέλλα Καλογιαννάκη, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Παναγιώτα Καραγιάννη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Δέσποινα Καρακατσάνη, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Ελένη Καρατζιά-Σταυλιώτη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Πατρών

Κωνσταντίνος Καρράς, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Παναγιώτης Κιμουρτζής, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Μαγδαληνή Κολοκυθά, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Εμμανουήλ Κουτούζης, Καθηγητής, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Κωνσταντίνα Κουτρούμπα, Καθηγήτρια, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

Χαράλαμπος Κωνσταντίνου, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Νέλλη Κωστούλα, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Αγγελική Λαζαρίδου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Αθανάσιος Λαΐνας, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Αναστάσιος Λιάμπας, Αναπληρωτής Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Κωνσταντίνος Μάγος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Ευαγγελία Μαυρικάκη, Καθηγήτρια, Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Δημήτριος Μαυροσκούφης, Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Αικατερίνη Μιχαλοπούλου, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Μαρία Μουμουλίδου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Γεώργιος Μπαγάκης, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Θωμάς Μπαμπάλης, Καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Λουτσιάνα Μπενινκάζα, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Κωνσταντίνος Μπίκος, Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Καφένια Μπότσογλου, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Ζαφειρία-Ηρώ Μυλωνάκου-Κεκέ, Καθηγήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Γεώργιος Νικολάου, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πατρών
Νίκη Νικονάνου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Ελένη-Σοφία Ντολιοπούλου, Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Βασίλειος Οικονομίδης, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Νεκταρία Παλαιολόγου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Βασίλειος Πανταζής, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Βασιλική Παπαδοπούλου, Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Γεώργιος Παπακωνσταντίνου, Καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Γεώργιος Πασιάς, Καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μαρία Παυλή-Κορρέ, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Ιωάννης Πεκτελίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Γαλήνη Ρεκαλίδου, Καθηγήτρια, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Ιωάννης Ρουσσάκης, Επίκουρος Καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μαρία Σακελλαρίου, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Ελένη Σιάνου-Κύργιου, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Αντώνιος Σμυρναίος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Αλιβίζος (Λοΐζος) Σοφός, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Γεώργιος Σταμέλος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πατρών
Ευφημία Τάφα, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Σωτηρία Τζιβνίκου, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Βασίλης Τσάφος, Καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Τασούλα Τσιλιμένη, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Αμαλία Υφαντή, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Πατρών
Άννα Φτερνιάτη, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Πατρών
Ελένη Φτιάκα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Νικόλαος Χανιωτάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Δημήτριος Χαραλάμπους, Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Αντώνιος Χουρδάκης, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ**Πρόεδρος****Σταυρούλα Καλδή**, Καθηγήτρια, Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας**Μέλη**

Γεώργιος Αραβανής, Ταμίας Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος
Μαγδαληνή Βίτσου, Ε.Δι.Π., Π.Τ.Π.Ε., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Αικατερίνη Βούλγαρη, Ε.Δι.Π., Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Φωτεινή Γκαραγκούνη-Αραίου, Ε.Δι.Π., Π.Τ.Π.Ε., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Χρήστος Γκόβαρης, Καθηγητής, Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Σοφία Γκόρια, Ε.Δι.Π., Π.Τ.Ε.Α., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Ιφιγένεια Ηλιοπούλου, Ε.Δι.Π., Π.Τ.Ε.Α., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Μαγδαληνή Κολοκυθά, Επίκουρη Καθηγήτρια, Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Κωνσταντίνος Μάγος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Π.Τ.Π.Ε., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Καφένια Μπότσογλου, Καθηγήτρια, Π.Τ.Ε.Α., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Αικατερίνη Μιχαλοπούλου, Καθηγήτρια, Π.Τ.Π.Ε., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Βασίλειος Πανταζής, Καθηγητής, Π.Τ.Π.Ε., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Ιωάννης Ρουσσάκης, Επίκουρος Καθηγητής, Π.Τ.Δ.Ε., Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Αθανάσιος Τασιός, Ε.Δι.Π., Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Γεώργιος Τέκος, Ε.Δι.Π., Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Νικόλαος Χανιωτάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Μαρία Χατζή, Ε.Δι.Π., Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Κατιφένια Χατζοπούλου, Ε.Δι.Π., Π.Τ.Π.Ε., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Γραμματειακή Υποστήριξη**Ευγενία Σινούλη**, Εκπαιδευτικός ΠΕ60, ΜΑ**Βασιλική Τζίκα**, Εκπαιδευτικός ΠΕ70, ΜΑ, Υποψήφια Διδάκτωρ ΠΤΔΕ ΠΘ**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**Πρόεδρος: **Σταυρούλα Καλδή**Ταμίας: **Μαγδαληνή Βίτσου**Γραμματέας: **Μαρία Χατζή****ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ**

Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής

Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης

Περιεχόμενα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	17
ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	19
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	21

Θεματική Ενότητα 13

Ειδικά Θέματα για ένα σύγχρονο δημοκρατικό σχολείο: Εκπαιδευτική Αξιολόγηση	35
--	-----------

Γλωσσικός γραμματισμός και αξιολόγηση της παραγωγής γραπτού λόγου ενήλικων εκπαιδευομένων: Το παράδειγμα των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας Βασίλης Αδαμόπουλος, Μιχαήλ Χ. Ρέμπας	37
---	----

Μελέτη της εφαρμογής του θεσμού της περιγραφικής αξιολόγησης στο Δημοτικό Σχολείο: Εκπαιδευτικά ερωτήματα και κοινωνικά διακυβεύματα Αικατερίνη Αναργύρου, Δέσποινα Τσακίρη	47
--	----

Η αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου: Εννοιολογικές ορίζουσες και προσδιορισμοί Μαρία Δάρρα, Αναστασία Παπανθύμου	59
--	----

Η βαθμολόγηση ως αμφισβητούμενο μέσο αποτύπωσης της επίδοσης του μαθητή Ιωάννης Χ. Κωνσταντίνου	73
---	----

Η πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος «Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου-Διαδικασία Αυτοαξιολόγησης» στη δημοτική εκπαίδευση: Μια μελέτη περίπτωσης Ειρήνη Γ. Λιάκου	84
---	----

Συγκριτική μελέτη της Έκθεσης Περιγραφικής Αξιολόγησης και της Περιγραφικής Αξιολόγησης που βασίζεται στον Οδηγό για την Περιγραφική Αξιολόγηση στο Δημοτικό (ΙΕΠ/2017) Αναστάσιος Λιάμπας	95
---	----

Όψεις του δημοκρατικού προφίλ του διευθυντή σχολικής μονάδας στην Ελλάδα μέσω διαδικασιών επιλογής και αξιολόγησής του Αναστασία Παπαδοπούλου, Αθηνά Χαλκιαδάκη, Τάνια Κολυμπάρη	106
--	-----

Η Παιδαγωγική Αξιολόγηση στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Θεωρητική και εμπειρική έρευνα Εύα-Σάρρα Σαουλίδου	119
--	-----

Αναδυόμενες συμπεριφορές εκπαιδευτικών για την αξιολόγηση: Εισαγωγικές παρατηρήσεις υπό το πρίσμα της θεωρίας της πολυπλοκότητας Ευγενία Τσιουπλή, Δημήτρης Σταμοβλάσης	132
--	-----

Διερεύνηση των διαδικασιών αξιολόγησης του μαθητή στο μάθημα της Γλώσσας του Δημοτικού Σχολείου Αικατερίνη Α. Χατζησάββα	143
Διαχείριση Ανθρώπινου Δυναμικού στην Εκπαίδευση: Η Αξιολόγηση για την επιλογή των στελεχών σε θέση ευθύνης Βασιλική Χατζοπούλου	155

Θεματική Ενότητα 14

Ειδικά Θέματα για ένα σύγχρονο δημοκρατικό σχολείο: Ειδική Αγωγή και Ενταξιακή Εκπαίδευση, Εκπαίδευση και αναπηρίες 173

Από το ειδικό σχολείο σε ένα «σχολείο για όλους». Ο ρόλος των διευθυντών/ντριών ειδικής αγωγής στην εφαρμοζόμενη εκπαιδευτική πολιτική της συνεκπαίδευσης: Εκτιμήσεις και προβληματισμοί Ηλίας Βασιλειάδης	175
Συμπεριληπτική εκπαίδευση στο σύγχρονο δημοκρατικό σχολείο: Οφέλη ευάλωτων ομάδων παιδιών αλλά και των υπόλοιπων μαθητών Μαρία-Παναγιώτα Ζιούτου	186
Διερεύνηση της επίτευξης της σχολικής εμπλοκής και της εκδήλωσης κινήτρων επίτευξης από μαθητές με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στα πλαίσια του γενικού σχολείου Γεώργιος Λαδιάς, Ζωή Σάφη, Βασίλειος Φασιανός, Σπυρίδων-Γεώργιος Σούλης	197
Άμεση ή έμμεση επαφή: Θεωρίες διαμόρφωσης στάσεων προς τα άτομα με αναπηρία Μαρίνα Λουάρη	210
Η ενιαία εκπαίδευση στη διαπραγμάτευση των ανθρώπινων δικαιωμάτων και της κοινωνικής δικαιοσύνης: Το διεθνές θεσμικό πλαίσιο της συμπερίληψης, οι ταυτότητες της αναπηρίας και η ελληνική εκπαιδευτική πολιτική και πρακτική Γεώργιος Μουτσινάς, Αθηνά Ντζιαβίδα	222
Η Εκπαιδευτική Ρομποτική ως μέσο προώθησης της κοινωνικής συμμετοχής παιδιών με αυτισμό Θεοδώρα Παπάζογλου, Χαράλαμπος Καραγιαννίδης	243
Συμμετοχή μαθητών/μαθητριών και δημιουργία συμβουλίου τάξης στην ενταξιακή-δημοκρατική σχολική εκπαίδευση: Μία μελέτη περίπτωσης στη Β΄ τάξη του δημοτικού Αλεξία Πέννα	253
Χαρισματικοί μαθητές στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα: Αντιλήψεις των εκπαιδευτικών Αλεξία Πηγαδιώτη	273
Μαθαίνοντας το γράμμα Φ με ευχάριστο και ενδιαφέρον τρόπο: Δραστηριότητες εξάσκησης της φωνολογικής επίγνωσης σε μαθητές με Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες (ΕΜΔ) Κατερίνα Ρήγα, Ασημίνα Ρήγα	285

Λήψη αποφάσεων και επιλογές ατόμων με νοητική αναπηρία: Η καθημερινότητα από την οπτική των γονέων Ελευθερία Τσιόκα, Γεώργιος Λαδιάς, Σπυρίδων-Γεώργιος Σούλης	297
«Αν είχα φίλο/η σε αναπηρικό αμαξίδιο»: Ενσυναίσθηση και αντιλήψεις παιδιών προσχολικής ηλικίας για τη σωματική αναπηρία Αικατερίνη Τσιπλητάρη, Αικατερίνη Βάσιου	307
Διερεύνηση του επιπέδου συνεργασίας μεταξύ των συνδιδασκάλων στην υλοποίηση της Παράλληλης Στήριξης, στη Δυτική Μακεδονία Ειρήνη Χατζηκυριακού, Τρύφων Μαυροπαλιάς	318
Εκπαιδευτικές παρεμβάσεις σε μαθητές με ΔΑΦ μέσω της τεχνολογίας της Επαυξημένης Πραγματικότητας Βασιλική Χρυσικού, Κωνσταντίνα-Στυλιανή Δαμιανάκη, Βασιλική Αγγελή	331

Θεματική Ενότητα 15

Ειδικά Θέματα για ένα σύγχρονο δημοκρατικό σχολείο: Δια βίου μάθηση, μη τυπική και άτυπη εκπαίδευση	343
Κοινωνικά μετασχολικά προγράμματα: Η περίπτωση των Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών Στεργιανή Γεωργιάδου, Ιωάννης Θωίδης	345
Ο ρόλος της μη τυπικής εκπαίδευσης στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών Δημήτριος Β. Δροσάτος	357
Η Δημοκ“Ρ“ατία στο σχολείο. Το “Ρ” του Σωκράτη ή του Δημοσθένη; Μια μελέτη περίπτωσης ενός δημόσιου νηπιαγωγείου με Παράρτημα Νηπιαγωγείου σε κέντρο φιλοξενίας Προσφύγων Γεωργία Κατσαρή	367
Προς ένα πιο ανοικτό “συμβατικό” σχολείο: Η εμπειρία από τις εκπαιδευτικές πρακτικές των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας Μιχαήλ Χ. Ρέμπας	378
«Κάτω από το χαλί της Ιστορίας»: Ένα πρόγραμμα Εκπαίδευσης Ενηλίκων στη Φιλοσοφία της Ιστορίας Αντώνιος Λ. Σμυρναίος, Βασίλειος Κόλλιας, Αλέξανδρος Καπανιάρης	388
Απόψεις εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε σχέση με την αποτελεσματικότητα του επιμορφωτικού προγράμματος «Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών σε Θέματα Μαθητείας» Ιωσήφ Φραγκούλης	398
Η συμβολή των καλών πρακτικών στο μάθημα της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στη διαπολιτισμική εκπαίδευση ενηλίκων Αργύριος Χατζηαργυρόπουλος	410

Θεματική Ενότητα 16

Ειδικά Θέματα για ένα σύγχρονο δημοκρατικό σχολείο: Οργάνωση, Διοίκηση και Ηγεσία στην Εκπαίδευση	421
Αποτελεσματικότητα της ηγεσίας και συμπεριφορά οργανωσιακής πολιτικότητας των εκπαιδευτικών Αγγελική Καζάνα	423
Συνεργατική κουλτούρα και Επαγγελματική ικανοποίηση εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Κωνσταντίνα Κατσαλούλη, Σοφία Αναστασίου	436
Η επίδραση των μεταπτυχιακών με αντικείμενο την ηγεσία-διοίκηση της εκπαίδευσης στον καθορισμό κατεύθυνσης του σχολείου Αθηνά Κοκκόρη, Γιώργος Μπαγάκης	449
Η διαρκής καθοδήγηση (coaching) και ο θεσμός του μέντορα στο σχολείο Νικόλαος Λαγουδάκης, Ευαγγελία Παπαλόν	458
Δημοκρατική Σχολική Κουλτούρα: Ειδολογική και τυπολογική προσέγγιση Ευθυμία Λαλιώτη, Εμμανουήλ Κουτούζης	470
Οι απόψεις των εκπαιδευτικών για τη σχέση της επαγγελματικής εξουθένωσης και του ηγετικού στυλ που υιοθετούν οι διευθυντές σε ένα δημοκρατικό σχολείο Αποστολία Μιχαλακούδη, Παναγιώτα Κασπαρίδου	483
Η επίδραση των ηγετικών, διοικητικών και οργανωτικών δεξιοτήτων του διευθυντή στην ευημερία των εκπαιδευτικών Κωνσταντίνος Νάκος, Γεώργιος Ιορδανίδης	496
Η Επιλογή και οι Πρακτικές Λειτουργίας των Στελεχών Εκπαίδευσης για τη Στήριξη του Παιδαγωγικού και Μαθησιακού Έργου στα Σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ως εμβάθυνσης της δημοκρατίας στο εκπαιδευτικό σύστημα Γεώργιος Πολυζώνης, Αικατερίνη Ριζάκη	507
Η Μετασχηματιστική Ηγεσία και η επίδρασή της στη συνοχή της ομάδας Δήμητρα Ροδουσάκη	519
Ο ρόλος του σχολικού διευθυντή στην εφαρμογή της συμπερίληψης παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες Νεκταρία Σακκούλα, Παναγιώτα Κουρέα	534
Κατάρτιση, επιλογή και αξιολόγηση στελεχών, όροι συνύπαρξης δημοκρατίας και εκπαιδευτικής ηγεσίας Ιωάννης Τίγκας, Αγγελική Λαζαρίδου	546
Ο ρόλος του ανθρώπινου δυναμικού στην εφαρμογή προγραμμάτων Διοίκησης Ολικής Ποιότητας στην εκπαίδευση Ελένη Τριανταφυλλίδου	556
Η επικοινωνία ως παράγοντας ανάπτυξης δημοκρατικού σχολικού κλίματος Αλκιβιάδης Μ. Χατζηνικολάου, Παναγιώτης Ι. Σταμάτης	570

Θεματική Ενότητα 17

Ειδικά Θέματα για ένα σύγχρονο δημοκρατικό σχολείο: Νέες Τεχνολογίες και Εκπαίδευση 581

- Ψηφιακή αφήγηση: Ένα πολλά υποσχόμενο διαδραστικό εργαλείο σε ένα δημοκρατικό σχολείο
Ελένη Κιούση 583
- Έξυπνα φορετά γυαλιά στην εκπαίδευση: Προστιθέμενη αξία και παράγοντες που επηρεάζουν τη χρήση τους
Γεώργιος Κουτρομάνος, Τρύφων Σιβένας, Ιωάννης Κυριαζόπουλος, Λία Γαλάνη, Αγγελική Βουδούρη 594
- Η χρήση του κινητού τηλεφώνου στην αναζήτηση της ιστορικής γνώσης (m-learning)
Αθανάσιος Μπάρδας 605
- Προς μια εργαλειοθήκη συμμετοχικής δημοκρατίας
Αλεξάνδρα Νάκου, Δημήτρης Γκούσκος 620
- Διερεύνηση κοινωνιολογικών και εκπαιδευτικών ζητημάτων που σχετίζονται με τα Μαζικά Ανοικτά Διαδικτυακά Μαθήματα (MOOCs)
Ναπολέον Παπαγεωργίου 631
- Τεχνητή νοημοσύνη και δημοκρατική εκπαίδευση: Προβληματισμοί και προοπτικές υπό το πρίσμα της Χριστιανικής Παιδαγωγικής
Ευάγγελος Π. Πεπές 641
- Η συμβολή των Ιερών Μονών στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου μας. Μελέτη περίπτωσης: "Ο ρόλος και η σημασία του Αρχείου Μικροταινιών/Μικρογραφιών του Πατριαρχικού Ιδρύματος Πατερικών Μελετών στην προστασία της ψηφιακής κληρονομιάς του τόπου μας"
Σμαράγδα Φαρίδου, Άννα Γ. Λυσικάτου 651

Θεματική Ενότητα 18

Ειδικά Θέματα για ένα σύγχρονο δημοκρατικό σχολείο: Εκπαίδευση για την Αειφορία (Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Βιώσιμη Ανάπτυξη και Εκπαίδευση) 663

- Σύγκριση γνώσεων και στάσεων μαθητών Γυμνασίου με και χωρίς δυσλεξία σε θέματα Περιβάλλοντος και Αειφορίας
Ηλιάννα Γωγάκη, Βασιλική Ιωαννίδου 665
- Σχεδιασμός Εκτάκτων Αναγκών και Ασκήσεις Ετοιμότητας σε Σχολικές Μονάδες Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης: Περιγραφή, Ανάλυση και Κριτική Επισκόπηση σε Εθνικό και Παγκόσμιο Επίπεδο
Παναγιώτα Καραφέρη 679
- Η δημοκρατία στο σχολείο ως όχημα για την αναζήτηση της αειφορίας: Μία έρευνα δράσης
Γεώργιος Κέκερης, Χριστίνα Νομικού 691

Η διαμόρφωση περιβαλλοντικής-δημοκρατικής συνείδησης μέσα από την προσέγγιση της παιδικής λογοτεχνίας στο πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για την Αειφορία στο δημοτικό σχολείο Ελευθερία Λώλη	703
Απόψεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς τη συμβολή των προγραμμάτων εκπαίδευσης για την αειφορία στη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού τους έργου Ιωσήφ Φραγκούλης, Αιμιλία Μίχαλου	714

Θεματική Ενότητα 19

Ειδικά Θέματα για ένα σύγχρονο δημοκρατικό σχολείο: Μουσειακή Εκπαίδευση	725
Φτιάχνουμε το δικό μας Μουσείο του Πολυτεχνείου: Προσεγγίζοντας την έννοια της Δημοκρατίας στο σχολείο - Οδηγός δραστηριοτήτων για το νηπιαγωγείο Βασιλική Βούλγαρη	727
Το εικονικό μουσείο στην εκπαίδευση Ροδάμα Γαβαλίδη	740
Ο σχεδιασμός μιας εκπαιδευτικής έκθεσης για τη σύνδεση της συνεταιριστικής ιστορίας με το σχολείο: «Φέραμε στο κόρφο μας τα κλήματα», Ιστορίες προσφυγιάς και συνεργατικότητας για τον οίνο και το αμπέλι μέσα από τις μνήμες του Αγροτικού Οινοποιητικού Συνεταιρισμού Νέας Αγχιάλου “Η ΔΗΜΗΤΡΑ” Αλέξανδρος Καπανιάρης, Μανώλης Βαρβούνης	747
Επισκέψεις νηπιαγωγείων σε χώρους πολιτισμού: Απόψεις και πρακτικές νηπιαγωγών Βασίλειος Οικονομίδης, Σοφία Τρούλη	756

Ο σχεδιασμός μιας εκπαιδευτικής έκθεσης για τη σύνδεση της συνεταιριστικής ιστορίας με το σχολείο: «Φέραμε στο κόρφο μας τα κλήματα», Ιστορίες προσφυγιάς και συνεργατικότητας για τον οίνο και το αμπέλι μέσα από τις μνήμες του Αγροτικού Οινοποιητικού Συνεταιρισμού Νέας Αγχιάλου “Η ΔΗΜΗΤΡΑ”

Αλέξανδρος Καπανιάρης

Μεταδιδακτορικός Ερευνητής Τ.Ι.Ε Δ.Π.Θ.

kapaniaris@yahoo.gr

Μανώλης Βαρβούνης

Καθηγητής Λαογραφίας, Πρόεδρος Τμήματος Ιστορίας

και Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης

mvarv@otenet.gr

Περίληψη

Η παρούσα εισήγηση, επικεντρώνεται στο σχεδιασμό της εκπαιδευτικής έκθεσης για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, μέσα από το ιστορικό αρχείο του Αγροτικού Οινοποιητικού Συνεταιρισμού Νέας Αγχιάλου «Η ΔΗΜΗΤΡΑ» (1918-2018). Το υλικό της έκθεσης, προέκυψε από αντίστοιχη αρχειακή εθνογραφία που είναι σε εξέλιξη με θέμα ιστορίες προσφυγιάς και συνεργατικότητας, από την Αγχιάλο της Ανατολικής Ρωμυλίας στη Νέα Αγχιάλο της Μαγνησίας. Επιπρόσθετα, στην εισήγηση παρουσιάζεται η δομή, ο τρόπος αφήγησης-ξενάγησης της εκπαιδευτικής έκθεσης καθώς και το υλικό των ενότητων της έκθεσης και στις δέκα ενότητες χωρίζεται σε δύο ζώνες. Η κεντρική πάνω ζώνη που καταλαμβάνει και την μεγαλύτερη έκταση, αφορά την κυρίως παρουσίαση της ενότητας με συνοπτικά κείμενα, φωτογραφίες με επεξηγήσεις, χάρτες και διαγράμματα. Η κάτω ζώνη αφορά εργαλεία και προϊόντα της καθημερινής ζωής (κοινωνικός βίος) που συνδέονται με το πληροφοριακό υλικό της πάνω ζώνης για την κάθε ενότητα. Συμπερασματικά ο σχεδιασμός της εκπαιδευτικής έκθεσης εστιάζει στην αφηγηματική παρουσίαση της ιστορίας της συνεταιριστικής οργάνωσης της Νέας Αγχιάλου, ενώ παράλληλα τονίζονται οι έννοιες της συνεργατικότητας, της προσφυγιάς και της καλλιέργειας του αμπελιού.

Λέξεις-Κλειδιά: Συνεργατικότητα, συνεταιρισμός, έκθεση, εκπαίδευση.

Εισαγωγή

Η έκθεση «Φέραμε στο κόρφο μας τα κλήματα: Ιστορίες προσφυγιάς και συνεργατικότητας για τον οίνο και το αμπέλι μέσα από τις μνήμες του Αγροτικού Οινοποιητικού Συνεταιρισμού Νέας Αγχιάλου “Η ΔΗΜΗΤΡΑ”» πρόκυψε στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών δράσεων για τα 100 χρόνια από την αδιάλειπτη λειτουργία του Αγροτικού Οινοποιητικού Συνεταιρισμού Νέας Αγχιάλου με στόχο να προσεγγίσει μαθητές και μαθήτριες της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μέσα από το ιστορικό αρχείο της συνεταιριστικής οργάνωσης.

Ο σχεδιασμός της εκπαιδευτικής έκθεσης περιλαμβάνει δέκα ενότητες με φωτογραφίες, ντοκουμέντα, καρτ ποστάλ, χειρόγραφα και άλλο σπάνιο υλικό συνοδευόμενο με σχετικά κατατοπιστικά κείμενα. Κατά τη διάρκεια της ξενάγησης οι μαθητές/τριες έχουν την δυνατότητα να περιηγηθούν στην εκπαιδευτική έκθεση με βάση έναν ξεναγό (βοηθητικός χαρακτήρας που διατρέχει την έκθεση) που έρχεται από το παρελθόν. Η Θέα Δήμητρα, θεά της γεωργίας, αλλά και της ελεύθερης βλάστησης, του εδάφους και της γονιμότητας, η οποία έχει δανείσει το όνομα της στον Αγροτικό Οικοποιοτικό Συνεταιρισμό Νέας Αγχιάλου, αναλαμβάνει τη θεματική ξενάγηση έτσι ώστε οι μαθητές/τριες, να έχουν τη δυνατότητα περαιτέρω οδηγιών και επεξηγήσεων, καθώς μεταβαίνουν από την μια ενότητα στην άλλη. Επιπρόσθετα, το υλικό της έκθεσης είναι δομημένο σε μια διαθεματική λογική διατρέχοντας θεματικές από τα πεδία της ιστορίας, της γεωγραφίας, της λαογραφίας και της αγροτικής παράδοσης. Στο υλικό κάθε ενότητας της έκθεσης παρουσιάζονται πέρα από τα κεντρικά αφηγηματικά στοιχεία της έκθεσης, ένθετες πληροφορίες και αντίστοιχες συνδέσεις με το λαϊκό πολιτισμό, την τοπική ιστορία, ζητήματα ορθόδοξης παράδοσης και γενικότερα θέματα της αγροτικής παραγωγής.

Το υλικό της έκθεσης (κείμενα, φωτογραφίες, καρτ ποστάλ, αποφάσεις, πρακτικά διοικητών και εποπτικών συμβουλίων) προέκυψε από αντίστοιχη έρευνα στο πλαίσιο της αρχειακής εθνογραφίας που είναι σε εξέλιξη με θέμα: «Ιστορίες προσφυγιάς και συνεργατικότητας: από την Αγχιάλο της Ανατολικής Ρωμυλίας στη Νέα Αγχιάλο της Μαγνησίας» (Καπανιάρης, 2020α). Η δημιουργία του Ιστορικού Ψηφιακού Αρχείου του συνεταιρισμού της Νέας Αγχιάλου τροφοδότησε την εικονογράφηση των πληροφοριακών ταμπλό της έκθεσης με τεκμήρια και ντοκουμέντα που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον (καταστατικά, σημαντικά έγγραφα ισολογισμών, χειρόγραφα, δημοσιεύματα εφημερίδων) αλλά και σπάνιο φωτογραφικό υλικό από διάφορες περιόδους (Ανατολική Ρωμυλία, Νέα Αγχιάλο) (Καπανιάρης, 2020β).

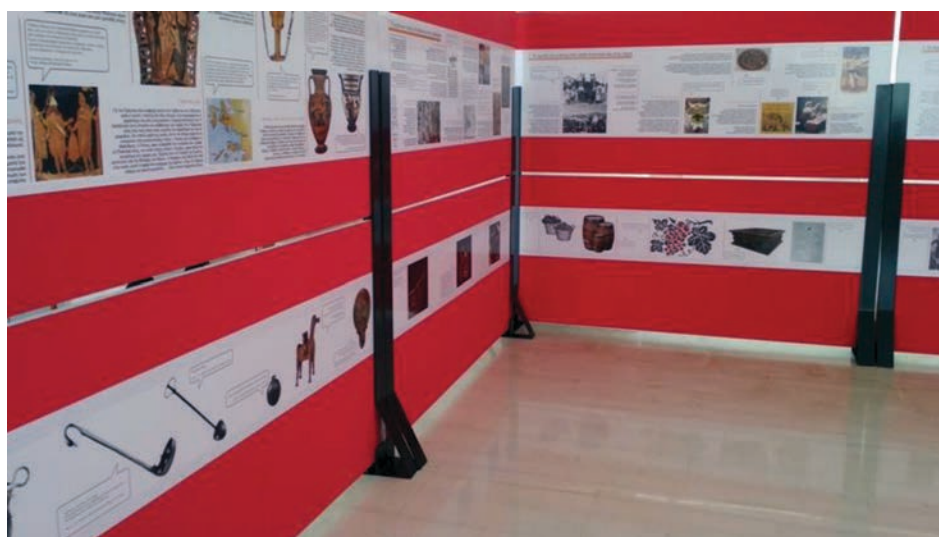
Εικόνα 1: «Αρχικός σχεδιασμός του πρώτου τμήματος της έκθεσης»

Η δομή της έκθεσης

Το υλικό των πληροφοριακών ταμπλό της έκθεσης και στις δέκα ενότητες χωρίζεται σε δύο ζώνες. Η κεντρική πάνω ζώνη που καταλαμβάνει και την μεγαλύτερη έκταση είναι αφιερωμένο στην κυρίως παρουσίαση της ενότητας με συνοπτικά κείμενα, φωτογραφίες με επεξηγήσεις, χάρτες και διαγράμματα. Η κάτω ζώνη αφορά εργαλεία και προϊόντα της καθημερινής ζωής (κοινωνικός βίος) που συνδέονται με το πληροφοριακό υλικό της πάνω ζώνης για την κάθε ενότητα.

Εικόνα 2: «Τμήμα της έκθεσης (πάνω και κάτω ζώνη)»

Παρουσίαση ενότητων της έκθεσης

Αναλυτικότερα οι ενότητες είναι:

- *Άμπελος και Οίνος στον Αρχαίο Ελληνικό Κόσμο*

Η ενότητα στην πάνω ζώνη, αφορά την ιστορία του αμπελιού και του οίνου από την Ηλιάδα και την Οδύσσεια μέσα από τις περιγραφές του Όμηρου (ομηρικά έπη). Ειδική αναφορά γίνεται στον οίνο του Μάρωνος (γλυκός παλαιός ευωδιαστός οίνος από την Ίσμαρο της Θράκης) και στον Πολύφημο, καθώς και στον Πράμναιο οίνο (οίνος πολύ γνωστός στο ακροατήριο των Ιώνων ραψωδών, ένα κρασί ντόπιο της Ιωνίας).

Τέλος αναφορές γίνονται στο Διόνυσο, θεό του κρασιού και του γλεντιού αλλά και στους σάτυρους και σειληνούς κατά τον τρυγητό των σταφυλιών και την προπαρασκευή του οίνου.

- *Το αμπέλι και ο οίνος στο Βυζάντιο και στην Ορθοδοξία*

Σ' αυτή την ενότητα και ειδικότερα στην πάνω ζώνη παρουσιάζεται το αμπέλι και ο οίνος στο Βυζάντιο και την Ορθοδοξία. Αναφορές γίνονται για την Παλαιοχριστιανική εποχή (4ος-6ος αιώνας μ.Χ.), για τα Ακριτικά τραγούδια και για την βυζαντινή Βιθυνία, ως την επαρχία που προμήθευε το Βυζάντιο με τα φημισμένα κρασιά της. Η ενότητα ολοκληρώνεται με αναφορές για τη σχέση των Βυζαντινών με το κρασί ως ονομαστοί οινόφι-

λοι, ο οίνος στην Αγία Γραφή και τέλος στοιχεία για τον Άγιο Τρύφων ως προστάτη των αμπελοκαλλιεργειών και της γονιμότητας.

Εικόνα 3: «Λεπτομέρεια της έκθεσης από την πρώτη ενότητα»

- Το αμπέλι και ο οίνος στο λαϊκό πολιτισμό και την τέχνη

Σ' αυτή την ενότητα και ειδικότερα στην πάνω ζώνη παρουσιάζει το αμπέλι και ο οίνος στην τέχνη και στον λαϊκό πολιτισμό. Η ενότητα ξεκινά με την έκφραση «Θέρος-Τρύγος-Πόλεμος...» που περικλείει μέσα σε μόλις τρεις λέξεις την αγωνία, την ένταση και το επείγον της κατάστασης του τρυγητού, ώστε τα σταφύλια να μαζευτούν στην κατάλληλη στιγμή ωρίμανσής τους. Άλλες υποθεματικές της ενότητας είναι οι λαϊκές παροιμίες για τον τρύγο, αινίγματα για το αμπέλι, εκκλησιαστικές δοξασίες, το αμπέλι και το σταφύλι στην τέχνη, δημοτικά τραγούδια για το αμπέλι, η λαϊκή ζωγραφική και τέλος αναφορές από το χώρο της διατροφής με την μουςταλευριά, το παραδοσιακό ελληνικό γλύκισμα από μούστο.

- Οι Αγχιαλίτες πρόσφυγες της Ανατολικής Ρωμυλίας και η νέα πατρίδα τους

Σ' αυτή την ενότητα και ειδικότερα στην πάνω ζώνη πριν την παρουσίαση της ιστορίας των Αγχιαλιτών προσφύγων της Ανατολικής Ρωμυλίας παρουσιάζεται η νέα πατρίδα τους. Επιπρόσθετα παρουσιάζονται οι αρχαίες πόλεις της Πυράσσου και των Φθιώτιδων Θηβών με τα σημαντικότερα μνημεία.

Ειδική αναφορά γίνεται για την καταστροφή της Αγχιάλου της Ανατολικής Ρωμυλίας (σημερινή Πομόριε της Βουλγαρίας) και την ίδρυση της Νέας Αγχιάλου Μαγνησίας.

- Η ίδρυση του Συνεταιρισμού με την επωνυμία «Αγροτική Λαϊκή Τράπεζα Νέας Αγχιάλου "Η ΔΗΜΗΤΡΑ" - Τα πρώτα χρόνια έως τον πόλεμο 1940-41

Σ' αυτή την ενότητα και ειδικότερα στην πάνω ζώνη, παρουσιάζεται αναλυτικά η ίδρυση του Συνεταιρισμού με την επωνυμία «Αγροτική Λαϊκή Τράπεζα Νέας Αγχιάλου "Η ΔΗΜΗΤΡΑ"», με στόχευση στα πρώτα χρόνια έως τον πόλεμο 1940-41. Επιπρόσθετα παρουσιάζονται τα πρώτα ιδρυτικά μέλη καθώς και το πρώτο Διοικητικό και Εποπτικό Συμβούλιο με σπάνιο οπτικό υλικό (χειρόγραφα, καταστατικά κ.ά.) (Καπανιάρης, 2008).

- *1940-1960: ο Πόλεμος του 1940-41, οι πρώτες προσπάθειες στην μεταπολεμική περίοδο και τα νέα βήματα της Οργάνωσης*

Σ' αυτή την ενότητα και ειδικότερα στην πάνω ζώνη παρουσιάζεται η περίοδος 1940-1960 με έμφαση στον πόλεμο του 1940-41, τις πρώτες προσπάθειες στην μεταπολεμική περίοδο και τα νέα βήματα της Οργάνωσης. Αναφορές γίνονται επίσης για το έτος 1946 όταν στη Νέα Αγχίαλο καταστράφηκε η καλλιέργεια του αμπελιού από τη φυλλοξήρα, για τη λειτουργία της Αγροτελέσχης στη Νέα Αγχίαλο, για την εξέλιξη της οργάνωσης στη μεταπολεμική εποχή, για τη ίδρυση του οινοποιείου και για την πρώτη γιορτή κρασιού.

- *Η στροφή προς την εμφιάλωση και τη βιομηχανική παραγωγή*

Σ' αυτή την ενότητα και ειδικότερα στην πάνω ζώνη παρουσιάζεται η στροφή της συνεταιριστικής οργάνωσης προς την εμφιάλωση και τη βιομηχανική παραγωγή. Η περίοδος που αναφέρεται αυτή η ενότητα αφορά τα έτη από 1966 έως 1981 όπου στον Συνεταιρισμό της Νέας Αγχιάλου απονέμεται από το Υπουργείο Γεωργίας «Ονομασία Προέλευσης Ανωτέρας Ποιότητας».

- *Νέες εγκαταστάσεις, νέα προϊόντα και εκσυγχρονισμός της παραγωγής*

Σ' αυτή την ενότητα (πάνω ζώνη) παρουσιάζονται οι νέες εγκαταστάσεις, τα νέα προϊόντα και ο εκσυγχρονισμός της παραγωγής. Η παρουσίαση επικεντρώνεται στις νέες εξελίξεις στο επίπεδο του πρωτογενή τομέα όπου δημιουργείται μαζικοί αμπελώνες, καθώς επίσης και στις εξελίξεις που καθορίζουν τα επόμενα βήματα σε επίπεδο υποδομών και λειτουργίας, με την μεταφορά του οινοποιείου στο χώρο που βρίσκεται σήμερα το εργοστάσιο της οργάνωσης.

- *Η περίοδος διασφάλισης της ποιότητας και οι νέες επενδύσεις*

Σ' αυτή την ενότητα (πάνω ζώνη) παρουσιάζονται οι δράσεις για την διασφάλιση της ποιότητας καθώς και οι νέες επενδύσεις. Ειδικότερα παρουσιάζονται το σύστημα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης και το σύστημα Διαχείρισης Ασφάλειας Τροφίμων (HACCP). Επιπρόσθετα παρουσιάζονται οι υποδομές από το 2007 και μετά.

- *Παρελθόν, παρόν, μέλλον του Αγροτικού Οινοποιητικού Συνεταιρισμού Νέας Αγχιάλου “Η ΔΗΜΗΤΡΑ”*

Σ' αυτή την ενότητα (πάνω ζώνη) παρουσιάζονται η προσφορά της οργάνωσης στην κοινωνία, στον τοπικό πολιτισμό, στην οικονομία της περιοχής καθώς και στις συνεργασίες με φορείς της Νέας Αγχιάλου. Επιπρόσθετα παρουσιάζεται οι δομές της διοίκησης και της παραγωγής (γραμμή παραγωγής και προϊόντα).

Η αφήγηση-ξενάγηση στην έκθεση

Η ξενάγηση των μαθητών και μαθητριών στην έκθεση περιελάμβανε τρία στάδια:

α) Καλωσόρισμα στο χώρο της έκθεσης – Λεπτομέρειες για την ξενάγηση,

β) Προβολή του ντοκιμαντέρ «Ένας αιώνας συνεταιριστικής συναντίληψης και αγώνα: Από

την Αγχιάλο της Ανατολικής Ρωμυλίας στη Νέα Αγχιάλο Μαγνησίας. Αγροτικός Οινοποιητικός Συνεταιρισμός Νέας Αγχιάλου “Η ΔΗΜΗΤΡΑ”». Το ντοκιμαντέρ παρουσιάζει την ιστορία του Συνεταιρισμού, τους ανθρώπους που τον «δημιούργησαν», την εποχή, το οικονομικό, πολιτισμικό και κοινωνικό πλαίσιο της εποχής, καθώς και την πορεία ανάπτυξης της Οργάνωσης μετά το 1980. Ειδικότερα, δίνεται έμφαση στην πορεία των Αγχιαλιτών προσφύγων της Ανατολικής Ρωμυλίας, που στέριωσαν τελικά στη Μαγνησία ιδρύοντας τη Νέα Αγχιάλο. Το ιστορικό ντοκιμαντέρ επιχειρεί να αναδείξει τη θέληση για ζωή, την όρεξη για δουλειά των Αγχιαλιτών, που έφεραν μαζί τους στη Νέα Αγχιάλο τη γνώση τους, τις συνήθειές τους, αλλά και τις πραγματικές τους ρίζες, τα κλήματατά τους.

Εικόνα 4: «Στην αίθουσα προβολών για την παρακολούθηση του ντοκιμαντέρ»

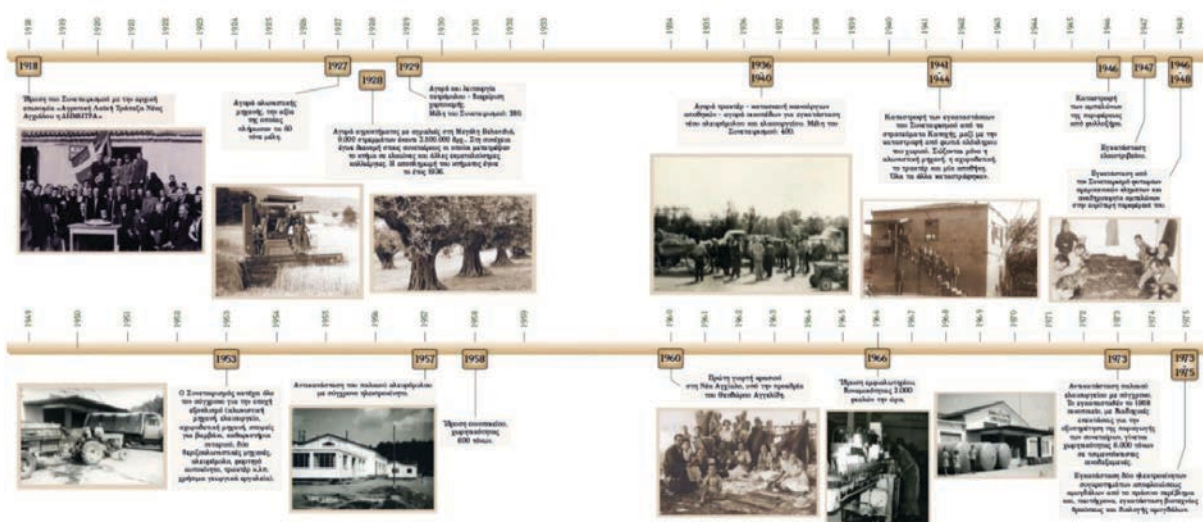
γ) Ξενάγηση στις δέκα ενότητες της έκθεσης (πάνω ζώνη) και στη συνέχεια ξενάγηση στη ζώνη που αφορά εργαλεία και προϊόντα της καθημερινής ζωής (κοινωνικός βίος) που συνδέονται με το πληροφοριακό υλικό της πάνω ζώνης για την κάθε ενότητα. Κατά τη διάρκεια της ξενάγησης δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές/τριες να εκφράσουν απορίες, να τοποθετηθούν και να συγκρίνουν το σενάριο του ντοκιμαντέρ που παρακολούθησαν με την αφήγηση της έκθεσης (διαφορές-ομοιότητες).

Εικόνα 5: «Ξενάγηση στην έκθεση μαθητών/τριών Δημοτικού»

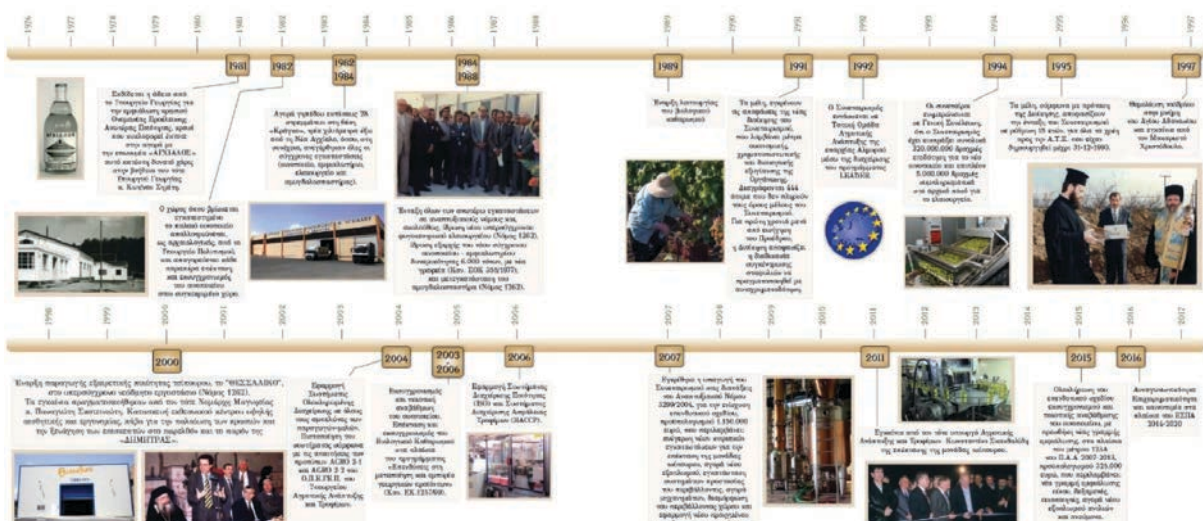

δ) Επίλογος – Εστίαση στους σταθμούς της συνεταιριστικής οργάνωσης μέσα από τα γεγονότα. Για το λόγο αυτό δημιουργήθηκαν δύο πληροφοριακά ταμπλό για το τελευταίο μέρος της ξενάγησης με τη χρήση ιστοριογραμμής (time line). Έτσι οι μαθητές/τριες πριν αποχωρήσουν από την έκθεση έχουν την ευκαιρία να εμπεδώσουν τους σημαντικούς σταθμούς της έκθεσης και της συνεταιριστικής οργάνωσης της Νέας Αγχιάλου.

Εικόνα 6: «Το πρώτο μέρος της ιστοριογραμμής (time line) (1918-1948)»

Εικόνα 7: «Το δεύτερο μέρος της ιστοριογραμμής (time line) (1948-2018)»

Σχεδιασμός δραστηριοτήτων με βάση το υλικό της έκθεσης

Σε κάποιες ενότητες της έκθεσης, όπως η ενότητα 4 (Οι Αγκιαλίτες πρόσφυγες της Ανατολικής Ρωμυλίας και η νέα πατρίδα τους) χρησιμοποιείται η κάτω ζώνη για μια βιωματική δραστηριότητα λαϊκού πολιτισμού που σχετίζεται με την παραδοσιακή φορεσιά της Αγκιάλου Ανατολικής Ρωμυλίας. Έτσι συσχετίζεται πίνακας του λαϊκού ζωγράφου Θεόφιλου (Πρόσφυγες Ελληνίδες εκ της Αγκιάλου της Βουλγαρίας, τις οποίες ο Θεόφιλος ζω-

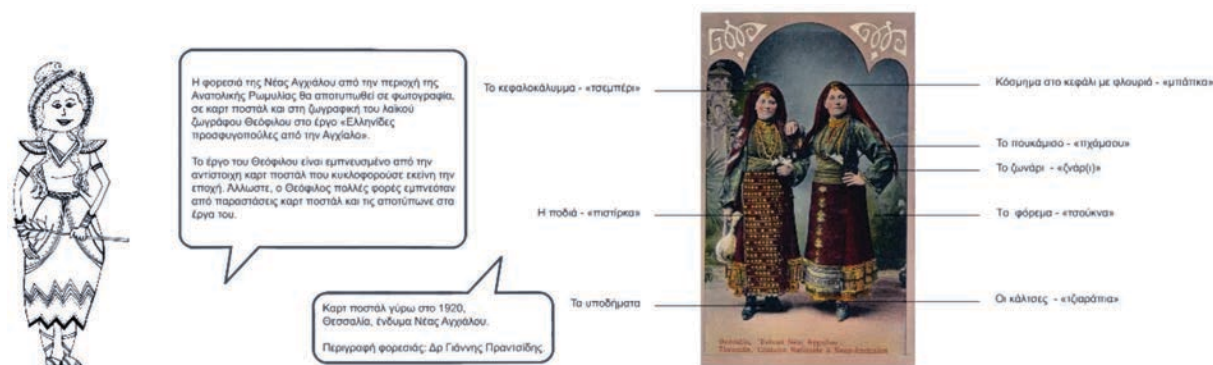
γραφίζει (1928) κατά την παραμονή του στον Βόλο), αντίστοιχη καρτ ποστάλ που παρουσιάζει αρκετές ομοιότητες με τον πίνακα του Θεόφιλου (συνήθιζε να ζωγραφίζει με βάση κάποιο καρτ ποστάλ ή εικόνες) και φωτογραφίες με παραδοσιακές φορεσιές της Αγχιάλου.

Εικόνα 8: «Η κάτω ζώνη της 4ης ενότητας για τη φορεσιά της Αγχιάλου»

Επιπρόσθετα γίνεται ανάλυση της φορεσιάς της Νέας Αγχιάλου – Ανατολικής Ρωμυλίας: Ανάλυση φορεσιάς της Νέας Αγχιάλου: 1. Το πουκάμισο «πχάμισου», 2. Το φόρεμα «η τσούκνα» 3. Το ζωνάρι «ζνάρ(ι)», 4. Την ποδιά «πιστίρκα», 5. Τις κάλτσες «τζιαράπια», 6. Τα υποδήματα, 7. Το κεφαλοκάλυμμα (τσεμπέρι) 8. Κόσμημα στο κεφάλι με φλουριά (μπάπκα).

Εικόνα 9: «Η κάτω ζώνη της 4ης ενότητας για τη φορεσιά της Αγχιάλου»

Συμπεράσματα - Προτάσεις

Για τη έκθεση μπορεί να σχεδιαστεί εκπαιδευτικό πρόγραμμα που θα περιλαμβάνει ειδικά φύλλα δραστηριοτήτων (εκπαιδευτικά παιχνίδια, σταυρόλεξα, ακροστικίδες, ερωτήσεις Σ-Λ, ερωτήσεις συμπλήρωσης, αντιστοίχισης, δίπλωμα συμμετοχής κ.ά.) για τις τάξεις Γ΄ - Δ΄ Δημοτικού, Ε΄ - ΣΤ΄ Δημοτικού και Α΄ - Β΄ - Γ΄ Γυμνασίου όπως σε άλλες αντίστοιχες εκθέσεις και εκπαιδευτικά προγράμματα (Καπανιάρης, Γκασούκα, 2017).

Επιπρόσθετα, στα φύλλα δραστηριότητας, και ειδικότερα στις συμπληρωματικές δραστηριότητες για το σχολείο (μετά την εκπαιδευτική επίσκεψη), μπορούν να περιέχονται οδηγίες για το πώς μπορούν οι μαθητές/τριες να κατασκευάσουν τη δική τους ψηφιακή αφίσα με εργαλεία Web 2.0, συνδυάζοντας υλικό από σχετικούς, φωτογραφίες, βίντεο και ήχο για την ιστορία της συνεργατικότητας στην Ελλάδα. Στο έντυπο υλικό του εκπαιδευτικού προγράμματος μπορεί να συμπληρωθεί με δύο ακόμα υλικά: τη βεβαίωση συμμετοχής των μαθητών/τριών στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα για όλες τις τάξεις, καθώς και σχετικά αναμνηστικά (αφίσα και σελιδοδείκτη).

